

IV. ДЖЕРЕЛА

DOI 10.33294/2523-4234-2023-33-1-194-212

УДК 930.2:94(477.84)"16–17"

Богдан Володимирович СМЕРЕКА

ORCID: 0000-0002-1287-5440

Єлизавета Могила і Мирон Барновський – покровителі Задарівського монастиря (за документами XVII–XVIII ст.)

До наукового обігу впроваджено три документи першої третини XVII ст. з історії православної монастиря неподалік с. Задарова в Галицькій землі Руського воєводства (Львівська єпархія). Мова йде про акти надань Єлизаветою Могилою (вдовою молдовського господаря Єремії Могили; 1613 і 1614 рр.) та Мироном Барновським (в минулому – молдовським господарем; 1630 р.) підданих із м. Ляцького та с. Задарова на користь монастиря. Розглянуто акт підтвердження перелічених вище дарчих грамот (1666) та візитацію обителі 1760 р. На підставі аналізу джерел та літератури з'ясовано, що правителі сусіднього Молдовського князівства отримали можливість надавати привілеї православному монастирю в Речі Посполитій після набуття індигенату та придбання Устянської маєтності, в якій ця обитель знаходилася.

Окреслено коло ймовірних фундаторів Задарівського монастиря.

Ключові слова: Задарів, Львівська єпархія, православний монастир, Єлизавета Могила, Мирон Барновський, Молдовське князівство

Bohdan Smereka

Elisabeta Movilă and Miron Barnovschi as patrons of Zadariv monastery (according to documents of the 17th and 18th centuries)

Three documents from the first third of the 17th century on the history of the Orthodox monastery near the village of Zadariv in the Halych Land of the Ruthenian Voivodeship (Lviv Diocese) are introduced into scientific circulation. We are talking about two grants of Elisabeta Movilă (widow of the Moldavian voivode Ieremia; in 1613 and 1614) and one grant by Miron Barnovschi (also voivode of Moldavia; in 1630) in favor of the monastery. The act of confirmation of the privileges listed above, carried out in 1666 by Zygmunt Karol Przerębski, and the visitation of the Zadariv monastery (1760) are also considered. Based on the analysis of sources and literature, it is found out under what circumstances the rulers of the neighboring Moldavian principality were able to grant privileges to the Orthodox monastery in Commonwealth. Ieremia and Elisabeta Movilă

settled in the Polish Kingdom in 1591 after fleeing from Moldova due to fear of persecutions from the Turkish sultan. In 1598, Ieremia purchased the Ustia estate, where he arrived in 1591, and the Liatske estate, where the Zadariv monastery was located (or where it could be founded by Ieremia or Elisabeta himself). Actually, these two are the most likely founders of the monastery. In addition to them, the list of probable founders includes the previous owners of both estates in the 16th century: Jan (senior), Jan (junior) and Andrzej Sienieński, Zofia Mielecka, Ivan Simeon Slutsky, Jan Karol Chodkiewicz.

Both grants of Elisabeta Movilă had the features characteristic of Moldavian grants to the local monasteries. First of all it is a curse to those, who would dare to violate the rights and privileges of the monastery in the future.

In 1628, the estate, in which the Zadariv monastery was located, was purchased by Miron Barnovschi from two sons-in-law of Elisabeta Movilă. This Moldavian voivode was a grand nephew of Ieremia. He too was a Polish nobleman. In 1630, Miron Barnovschi gave two subjects to the Zadariv monastery. The text of this deed is almost identical to Elisabeta's document of 1613. We assume, that the "act of 1613." was actually written in 1661, shortly before it was entered into the Halych court acts.

Keywords: Zadariv, Lviv Diocese, Orthodox monastery, Elisabeta Movilă, Miron Barnovschi, Principality of Moldavia

Задарівський монастир – православна (з 1700 р. – унійна) обитель у Галицькому крилосі Львівської єпархії. Точна дата його закладення невідома. Про ранню історію монастиря знаємо з поодиноких документів. Так, Михайло Коссака писав про дарчі грамоти для обителі, надані вдовою молдовського господаря Єремії Могили Єлизаветою (у 1614 р.) та Мироном Барновським (у 1630 р.; роком раніше Мирон втратив молдовський трон). Часом закладення монастиря Коссака назвав XVI ст. [2, с. 144]. Антін Петрушевич у "Сводной Галицко-Русской лѣтописи" навів короткий зміст ще однієї грамоти Єлизавети від 25 серпня 1613 р., згідно з якою вона надавала задарівським ченцям бджолину десятину з пасіки місцевого селянина. Петрушевич виявив оригінал документа в бібліотеці монастиря ЧСВВ у Бучачі [6, с. 48].

Услід за Коссаком, про XVI ст., як про відправну точку існування обителі писали о. Роман Лукань [5], Іван Крип'якевич [3, с. 74] та Ярослав Стоцький [8, с. 63]. Останній при цьому назвав документ Єлизавети Могили 1613 р. фундаційною грамотою. Михайло Ваврик часом закладення Задарівського монастиря назвав період "до 1613 р." [1, с. 208].

Документи 1613, 1614 і 1630 рр. були виявлені в чистовій книзі донесень галицького гродського суду [10, с. 813–817]. В іншій актовій книзі вдалося знайти ще один документ до ранньої історії обителі за 1666 р. [11, с. 404–405]. Нарешті, у фонді Протоігуменату монастирів ЧСВВ було відшукано та опрацьовано візитацію обителі 1760 р. [14, арк. 1–1 зв.]. Акти 1666 і 1760 рр. важливі для нас тому, що містять згадки про дарчі грамоти Єлизавети і Мирона. В запропонованому дослідженні ми публікуємо та аналізуємо усі перелічені документи. Спробуємо також відповісти на два запитання:

1) за яких обставин правителі Молдовського князівства кінця XVI ст. – першої третини XVII ст. отримали можливість надавати привілеї монастирю в Речі Посполитій;

2) коли і ким був закладений Задарівський монастир та чи мають відношення до його фундації вищезгадані особи?

Почнемо з останнього. Для того, щоб встановити час закладення Задарівського монастиря та ім'я його фундатора, необхідно з'ясувати, хто володів місцевістю, де була розташована обитель, до укладення найдавнішої відомої нам дарчої грамоти місцевим ченцям (1613). З огляду на історіографію, окреслюємо ймовірний час виникнення монастиря періодом з 1500 по 1613 рр. Звертаємо увагу й на те, що в ряді розглянутих актів XVII ст. обитель іменується не Задарівською, а Устянською (від назви містечка Устя чи Устя Рожане; нині с. Устя-Зелене Чортківського р-ну на Тернопільщині). Станом на XVI ст. Устя та Задарів належали до різних маєтностей, які об'єдналися орієнтовно на зламі XVI і XVII ст.

Задарів належав до шляхетського маєтку з центром у Ляцькому. В XVI ст. ним володіла родина Сененських: кам'янецький каштелян Ян [16, арк. 197–197 зв.], його син – галицький підкоморій (1537–1543), галицький каштелян (1543–1576) і львівський архієпископ (1576–1582) Ян-молодший [15, арк. 136 зв.; 41, с. 43, № 83; с. 56, № 222], а також син Яна-молодшого – львівський підкоморій (1596–1603) і локатор містечка Ляцьке (1589 р.) Анджей [17, арк. 469 зв.–470 зв.; 32, с. 183; 41, с. 133, № 1000]. Нам нічого не відомо про сім'ю останнього – схоже, Анджей помер бездітним холостяком.

Розташоване поруч із Задаровом Устя було центром значного маєтку родини Кол [19, с. 345–346]. Орієнтовно в 1539 р. донька галицького каштеляна Яна Коли Анна вийшла заміж за Яна Мелецького (з 1547 р. – подільський воєвода), внаслідок чого Устя стало володінням останнього [15, арк. 134 зв.; 38, с. 756]. Наприкінці XVI ст. маєтком володіла онука Яна Зоф'я, спільно з чоловіком, князем Іваном Симеоном Олельковичем-Слуцьким [31, с. 764].

В 1591 р. сюди з Молдови разом з дружиною та найближчими соратниками прибув Єремія Могила. Єремія був великим ворником Нижнього царства при дворі господаря Петру Шкіюпула (Кульгавого). Незадовго до цього Шкіюпул відмовився виконувати наказ Порти про підвищення в Молдові хараджу (подушного податку) [28, с. 11]. За іншою версією, у Стамбулі були розкриті таємні контакти господаря з Рудольфом Габсбургом та Ватиканом [36, с. 565]. Так чи інакше, побоюючись гніву султана, Петру в серпні 1591 р. покинув Молдову разом з кількома вищими сановниками. Серед них був Єремія, його рідний брат Симеон та логофет Лука Строїчі. В грудні того ж року ворник опинився в Усті, де й осів (Влодзімеж Двожачек та Емануель Ростворовський помилково зазначають, що Єремію прийняв у себе Ян Остророг, чоловік Катажини Мелецької, рідної сестри Зоф'ї [27, с. 507; 36, с. 565]). В 1593 р. Єремія і Лука отримали індигенат, який зрівняв обох у правах і свободах з польською шляхтою [42, с. 345].

В цьому ж році розпочалася османсько-габсбурзька війна, в якій взяли участь Трансильванія, Валахія і Молдова. В 1595 р. у конфлікт втрутилася Річ Посполита, яка вирішила посадити на молдовський престол свого ставленика. Зусиллями Яна Замойського новим господарем Молдови став Єремія Могила [34, с. 110]. 1 вересня 1595 р. в присутності Яна (а також Станіслава Жолкевського) Єремія склав присягу на вірність Короні [36, с. 565].

Наприкінці XVI ст. новий господар вирішив придбати Устянську маєтність для старшого сина Костянтина. З цією метою, 20 жовтня 1599 р. Єремія уклав список опікунів для первістка у справі володіння Устям. Опікунами стали шестеро осіб – троє молдован (Георге і Симеон Могили, Лука Строїчі) та троє поляків (Ян Замойський, Станіслав Жолкевський і згаданий вище власник Ляцької маєтності Анджей Сененський) [26, с. 552–553, № ССХСІІ]. 26 грудня 1599 р. Сигізмунд III затвердив цей перелік (Сененського у ньому замінили на дрогобицького старосту Миколая Даниловича та на писаря Яна Свошовського) [12, с. 2698–2700]. Сама маєтність була придбана Єремією роком раніше у Зоф’ї Мелецької (після смерті Слуцького, 23 липня 1593 р. вона вдруге вийшла заміж за Яна Кароля Ходкевича [31, с. 764]). Цікаво, що у воеводи не знайшлося для купівлі достатньо коштів – частково за нього розплатився Лука Строїчі [23, с. 126].

На підставі викладеного вище можна зробити наступні висновки:

1. Присутність Анджея Сененського в переліку опікунів сина Єремії Костянтина (поруч із близькими приятелями господаря – Замойським і Жолкевським) вказує, що Єремія мав з Анджеєм добрі стосунки; можливо, підкоморій (з огляду на відсутність власних дітей) продав господарю (або, що менш імовірно, Зоф’ї Мелецькій) Ляцький ключ. Таким чином, Задарів увійшов до Устянської маєтності.

2. Засновниками Задарівського монастиря могли бути: хтось із Янів або Анджея Сененські, Єремія і Єлизавета Могили, Зоф’я Мелецька і Іван Симеон Слуцький (у випадку, якщо Анджей Сененський продав Ляцький ключ до 9 березня 1592 р., коли помер Слуцький), Ян Кароль Ходкевич (якщо продаж відбувся між 1592 та 1598 рр.). Припускаємо, що до фундації обителі причетне подружжя Могил.

Єлизавета Могила була донькою грецького купця з Хотина Георгіоса Катаратоса. Після одруження з Кристиною Лозонською (ймовірно, кровно спорідненою з молдовським господарем Александром Лепушняну), Георгіос отримав як посаг її родові с. Лозну біля Дорохою і змінив ім’я на Георге Лозонський чи Излозяну (Lozonschi, Izlozeanu). В 1597 р. Єремія призначив тестя пиркалабом Хотина [28, с. 12, 15; 40, с. 520, 523–524; 44, с. 27]. Тут слід додати, що в науковій літературі [20, с. 49; 30, с. 2–4] присутнє твердження, нібито батьком Єлизавети був знатний угорець з Трансильванії Томаш Чомортані (Tamás Csomortányi). Тобто, Єлизавета не була православною до заміжжя з Єремією. Хоча румунський історик Север Зотта ще на початку XX ст. спростував це твердження [45], окремі дослідники продовжували дотримуватися версії про угорське походження Єлизавети [37, с. 145].

Єремія Могила одружився з Єлизаветою Лозонською, за різними даними в 1587 р., 1588 р. або в 1591 р. (до переїзду в Устя) [36, с. 565; 44, с. 27]. У подружжя було троє синів (Костянтин, Александр і Богдан) та четверо доньок (Регіна-К’яжна, Марія-Амалія, Катерина-Маргарита і Анна). Двоє синів (Костянтин і Александр) займали молдовський престол, доньки ж стали дружинами польських шляхтичів:

- Михайла Вишневецького (одружився з Регіною в Сучаві 25 травня 1603 р.) [36, с. 568; 44, с. 27];
- Стефана Потоцького (одружився з Марією на початку 1606 р.) [36, с. 568];

– Самуїла Корецького (одружився з Катериною 27 березня або 3 квітня 1616 р.) [23, с. 134];

– Максиміліана Пшерембського (одружився з Анною в 1620 р. [33, с. 101].

Тепер перейдемо, власне, до аналізу актів. Документ 4 січня 1613 р. (див.: Документ № 1) було укладено в Усті Єлизаветою Могилою та підписано її доньками Марією та Анною. Обидві в грамоті названі Потоцькими, а остання ще й “краківською воєводиною, великою коронною гетьмановою”. Обидва титули Анна набула в 1659 р. після четвертого заміжжя зі Станіславом Ревею Потоцьким [36, с. 568; 44, с. 36]. Пояснення цього анахронізму ми дамо нижче. Що ж стосується самого акта, то в ньому зазначено, що монастир св. Параскеви розташований на пагорбі над с. Задаровом, а угіддя в його володінні простягаються від “міських чвертей” (околиць Устя) до берегу ріки (Золотої Липи, де стоїть Задарів). Далі повідомляється, що на прохання ченців (окреслені як “калугери богомольці”), їм було надано двох задарівських підданих (Івана Бохонка та Васька Гліга) разом з нащадками, угіддями та повинностями на вічні часи. Також ченці отримали бджолину десятину з пасіки місцевого селянина Андрія Колодки, право вільно, “без міри”, молоти збіжжя в млинах та ловити рибу в ставках на території маєтності “чим [монахи] можуть”. Вираз “калугери” (călugării > καλόγεροι, “ченці”; букв. “добрі старці”), як і присутня в акті маледикція (форма санкції з прокляттями по відношенню до тих, хто в майбутньому посміє скасувати це надання [4, с. 18–19]) зустрічаються в привілеях молдовських господарів для місцевих монастирів [25, с. 28, № 19; с. 45–46, № 32].

Наступну дарчу грамоту для задарівських ченців було укладено рівно через рік – 4 січня 1614 р. (див.: Документ № 2). Нею Єлизавета Могила надала обителі двох “підданих дворищних” з містечка Ляцьке – братів Івана і Андрія Поповичовичів. Обоє передавалися в розпорядження монастиря з усіма угіддями, пожитками та повинностями на вічні часи. При цьому, самі Поповичовичі звільнялися від сплати усіх данин. Текст документа, як і попередній, містить маледикцію. Акт було укладено в Усті за розпорядженням Єлизавети “Яном Вітольтом логофетом”. Мова йде про логофета Вітольда Мерицяну (Mărțeanu), ім’я якого фігурує в офіційних документах Молдови з 1610 по 1628 рр. [7, с. 184, 436; 39, с. 296].

Після смерті Єремії в 1606 р. Єлизавета намагалася посадити на престол свого старшого сина Костянтина, для чого заручилася підтримкою своїх зятів. Костянтин двічі займав трон господаря: восени 1607 р. і з кінця 1607 по кінець 1611 р. Третя спроба здобути молдовський престол закінчилася розгромом армії Костянтина і Стефана Потоцького (зятя Єлизавети) в битві біля Сасового Рогу в липні 1612 р. Обоє були захоплені в полон, Костянтин загинув по дорозі до Криму (втопився) [23, с. 128–129]. Провальною була спроба Єлизавети посадити на трон середнього сина – Александру. Так, невдовзі після його інтронізації, 5 січня 1616 р. помер від отрути Михайло Вишневецький, ще один зять Єлизавети, зусиллями якого Александру отримав титул господаря [23, с. 131]. В ніч з 2 на 3 серпня 1616 р. (за іншими даними – 13 серпня) Александру разом із Самуїлом Корецьким були атаковані турками та їхніми союзниками біля с. Дракшань (Dracșani) над Серетом і потрапили в полон. Також в ясир була забрана сама Єлизавета Могила з наймолодшим сином Богданом

(невдовзі захворів і помер) та донькою Катериною (дружиною Самуїла) [22, с. 42; 23, с. 137; 35, с. 122].

Єлизавета Могила перебувала в Стамбулі до кінця життя. Натомість, її зять Самуїл Корецький в листопаді 1617 р. зумів втекти з фортеці Єді-Куле (про обставини втечі, див.: [22, с. 48–49; 23, с. 138]). Влітку 1618 р. Корецький повернувся до Корця, де застав звільнену з полону і ослаблену складними пологами дружину. 29 серпня 1618 р. з її слів було укладено заповіт, згідно з яким маєтності Катерини (в т. ч. Устянська) передавалися чоловіку [22, с. 51–55].

Самуїл Корецький недовго був власником Устя. В 1620 р., під впливом Жолкевського, він знову відправився в похід на Молдову. В результаті поразки поляків під Цецорою Самуїла вдруге взяли в полон, знову ув'язнили в Єді-Куле і, врешті, задушили. За його відсутності на Устя здійснили наїзд два інших зятя Єлизавети – Стефан Потоцький (викуплений з полону в 1615 р.) і Максиміліан Пшерембський [22, с. 51; 33, с. 101; 44, с. 31]. Родина Корецьких, у відповідь, організувала напад на Ляцьке, яке перебувало у власності Пшерембських [33, с. 101]. В 1623 р. між Пшерембськими і Корецькими була досягнута угода: перші отримували половину містечка Устя, половину місцевого замку і 14 сіл, другим дісталася інша половина Устя і замку, 2 містечка (Ляцьке і Хоростятин) та 7 сіл, в т. ч. Задарів [9, с. 1295–1296; 33, с. 102]. Далі, за словами Владислава Лозінського, у конфлікт за Устя несподівано втрутилася “третя Могилянка, Михайлова Вишневецька”. Кого мав на увазі дослідник, сказати складно, адже Регіна Могила-Вишневецька померла в 1619 р. Ідентифікувати “третю Могилянку” також не можемо, оскільки Лозінський, розповідаючи про неї, не вказав жодного джерела інформації. За словами вченого, в результаті виграного судового процесу “третьої Могилянці” вдалося скасувати угоду 1623 р. і добитися інтронізації в Устя для своїх (!) дітей – Анни, “Єремії і Міхала” (так Лозінський назвав Ярему-Михайла). З огляду на це, Пшерембські в 1628 р. уклали з Вишневецькими нову угоду, згідно з якою сплатили останнім неназвану суму коштів за право залишатись на своїй частині маєтності. Того ж року Пшерембські і Корецькі продали свої частки молдовському господарю Мирону Барновському [33, с. 102].

Мирон Барновський народився в 1590 р. в Топорівцях на Буковині. Вже будучи господарем, в офіційних документах Мирон підписувався як Могила-Барновський, підкреслюючи таким чином зв'язок із знатним родом (перш за все, з братами Єремією та Симеоном, яких іменував “krew nasza” [21, с. 67]). Мирон справді був кровно спорідненим із ними. Його бабуся по материнській лінії, Анна Скаука чи Шкаука (Ana Scheauca/Şcheauca), була рідною сестрою Єремії і Симеона [24, с. 79; 28, с. 10]. Крім цього, рідна сестра самого Мирона – Теодозія – була дружиною брата Єлизавети Могили Василя Лозінського і мешкала з ним в Усті щонайменше з 1611 по 1613 рр. [24, с. 88].

Також про Мирона Барновського відомо, що він брав участь в тій самій битві біля с. Дракшань, де були розбиті війська Самуїла Корецького та Александру Могили. Під час Хотинської битви загони Барновського (сформовані за зразком армії приятеля Мирона, буджацького мурзи Кантемира, ще одного учасника воєнної кампанії) завдали полякам дошкульних втрат [24, с. 80; 35, с. 122–123]. Однак, ставши господарем

в січні 1626 р., Мирон (який небезпідставно вважався туркофілом) вирішив піти на союз із Річчю Посполитою. Аби здобути прихильність поляків, Барновський запропонував себе в якості посередника в польсько-турецькому конфлікті довкола фортець в пониззі Дніпра [24, с. 81–82; 35, с. 127–132]. Також йому вдалося налагодити дружні стосунки з кількома польськими шляхтичами, перш за все із серадзьким каштеляном Максиміліаном Пшерембським. Його Мирон називав своїм шурином, що, однак, не підтверджується джерелами [24, с. 82; 35, с. 132–133, посил. 40]. Саме за допомогою Максиміліана господар намагався отримати те, що колись здобув його родич Єремія – польський індигенат. Краківський каштелян Єжи Збаразький в листі до коронного підканцлера Якуба Задзіка від 9 вересня 1627 р. писав, що Барновський бажає отримати індигенат, аби захистити себе на випадок втрати молдовського престолу [35, с. 133]. За іронією долі, саме польське шляхетство до цього й призвело. Барновський отримав індигенат з другої спроби, в останній день роботи звичайного сейму у Варшаві (тривав з 9 січня по 20 лютого 1629 р. [43, с. 295; 18, арк. 213–215b]; детальніше про перипетії на шляху до вступу Мирона у шляхетство, див.: [35, с. 132–147]). Вже в липні 1629 р. Барновського детронізували. Наприкінці літа Мирон втік до Хотина, а на початку 1630 р. емігрував до Речі Посполитої [34, с. 114–115].

Як зазначає Даріуш Мілевський, саме індигенат дозволив господарю-втікачу придбати Устянську маєтність [35, с. 148]. Ілона Чаманська, пишучи про набуття Мироном Устя, вказує на документ продажу 1629 р., вписаний у теребовлянські гродські акти [24, с. 85–86]. Насправді, цей документ було укладено 15 жовтня 1628 р., тобто до отримання Барновським індигенату [13, с. 893–897]. Згідно з актом, Максиміліан Пшерембський продав Мирону половину Устя і 14 сіл (частка Пшерембських згідно угоди з Корецькими 1623 р., див. вище). Зауважимо, однак, що в результаті укладення документа Мирон не став власником Задарова. Село та монастир, згідно з угодою 1623 р., перебували у власності Корецьких. Барновський мав укласти з ними окремий акт купівлі-продажу, тексту якого виявити не вдалося.

Невдовзі після втечі до Речі Посполитої, під час перебування в Усті, 4 лютого 1630 р. Мирон Барновський надав дарчу грамоту Задарівському монастирю (див.: Документ № 3). Її текст майже ідентичний тексту акта Єлизавети Могили від 4 січня 1613 р. за винятком того, що грамоту укладено від імені Мирона. Іншими словами, в самому документі не згадано, що Барновський підтверджує надання 1613 р. Це наводить на думку, що насправді ця грамота Єлизавети (принаймні, її версія в судовій книзі) була створена не в 1613, а в 1661 р. (коли ігумен монастиря Стефан надав її для вписання до галицьких гродських актів), шляхом повного копіювання грамоти 1630 р. Звідси й причина згаданого вище анахронізму в цьому документі, адже підписали “грамоту 1613 р.” дві доньки покійної Єлизавети – Марія (історики вважають, що вона померла в 40-х рр. XVII ст., достеменно рік смерті Марії не відомий [44, с. 30]) і Анна, “краківська воєводина, велика коронна гетьманова”.

Однак, незрозуміло тоді, як Петрушевич міг опрацювати оригінал документа 1613 р. в Бучачі? До самого “акта Петрушевича” теж маємо ряд запитань. Чому дослідник датує його серпнем, а не січнем? Чому вказує, що його підписав “Іоан Вітольт логофет”, який мав відношення до грамоти 1614 р., хоча в документі, наведеному

Петрушевичем, йдеться про бджолину десятину, як і в акті 1613 р.? Оскільки виявити оригінал грамоти 1613 р. не вдалося, у нас немає відповідей на всі ці питання.

Два наступні розглянуті документи до історії Задарівського монастиря датуються 1666 і 1760 рр. Їх основна цінність полягає у фіксації всіх (в т. ч. зазначених вище) дарчих грамот на користь обителі. Актом від 29 вересня 1666 р. (див.: Документ № 4) власник Устянського ключа Зигмунт Кароль Пшерембський (син Максиміліана) на прохання тодішнього настоятеля Варлаама Лещинського підтвердив попередні надання для монастиря:

- 1) акт Єлизавети Могили від 4 січня 1614 р. (про надання двох дворощ в Ляцькому і двох в Задарові);
- 2) акт Мирона Барновського від 4 лютого 1630 р. (про надання двох задарівських підданих);
- 3) акт Кароля Корецького від 1 серпня 1625 р. (про підтвердження попередніх надань; самої грамоти виявити не вдалося);
- 4) лист Станіслава Конєцпольського від 11 вересня 1660 р. (йдеться про лист до брацлавського воєводи Міхала Чарторийського із закликом не порушувати права монастирської братії [10, с. 817–818]).

Звертаємо увагу на те, що серед підтверджених Пшерембським актів немає документа 1613 р. Натомість, про акт 1614 р. зазначено, що в ньому йдеться про два двороща в Задарові і два в Ляцькому (нагадаємо, що документ 1614 р. стосувався лише ляцьких підданих, а грамота 1613 – тільки задарівських селян). Додатково, акт Кароля Корецького (1625) з невідомих причин фігурує в переліку після грамоти Мирона Барновського (1630). Нарешті, Зигмунт Пшерембський називає Барновського “стриєм” Анни Могили-Потоцької, що не відповідає дійсності (Мирон був внучатим племінником Єремії, батька Анни).

Останній розглянутий нами документ до історії монастиря – візитація обителі 24 листопада 1760 р. (див.: Документ № 5). В ній описане місце розташування монастиря, окремих його споруд, а також подано перелік раніше наданих братії грамот:

- 1) акт Єлизавети Могили від 4 січня 1613 р. (знову з’явився; Єлизавета тут помилково названа “Потоцькою”);
- 2) її ж акт від 4 січня 1614 р.;
- 3) акт Мирона Барновського від 4 лютого 1630 р.;
- 4) лист Станіслава Конєцпольського від 11 вересня 1660 р. (див. вище);
- 5) акт Зигмунта Кароля Пшерембського від 29 вересня 1666 р. (у візитації помилково вказане 9 вересня);
- 6) акт брацлавського воєводи Яна Потоцького до диспозитора (управителя фільварку) Устянського маєтку п. Зачинського від 13 вересня 1671 р. про заборону залучати монастирських підданих в Задарові і Ляцькому до відробітку повинностей;
- 7, 8) два надання земельних угідь белзьким воєводою Антонієм Міхалом Потоцьким (1758 р. і 30 квітня 1766 р.; зауважимо, що станом на 1766 р. Потоцький вже не був белзьким воєводою, однак в документі він названий саме так [29, с. 789]).

Таким чином, нами було окреслено хронологічні рамки закладення Задарівського монастиря (XVI – перше десятиріччя XVII ст.) та коло його потенційних фундаторів. Для цього ми ідентифікували власників маєтностей (Ляцької і Устянської), де знаходився монастир у вказаний вище період. Найбільш імовірними фундаторами обителі були, на нашу думку, Єремія і Єлизавета Могили, подружжя втікачів з Молдови, які осіли в Усті в 1591 р., а в 1598 р. придбали обидві згадані маєтності, об’єднавши в єдину – Устянську (це звужує ймовірний час закладення монастиря до проміжку з 1598 по 1613 рр.). Саме Єлизавета (чий чоловік в 1595 р. став молдовським господарем) надала обителі перші (серед виявлених) дарчі грамоти (в 1613 і 1614 рр.). Аналіз цих документів дозволяє виявити риси, притаманні для аналогічних донатів молдовських правителів місцевим монастирям: окреслення ченців як “калугерів” та присутність маледикції – прокляття тим, хто посміє порушувати права обителі в майбутньому.

Ще одне надання на користь монастиря (майже ідентичне наданню Єлизавети Могили 1613 р.) здійснив у 1630 р. Мирон Барновський, внучатий племінник Єремії. Подібно до свого родича, Мирон був молдовським господарем та польським шляхтичем. Щоправда, власником Устянської маєтності Барновський став не через кровну спорідненість, а завдяки дружбі з одним із зятів Єлизавети Могили – Максиміліаном Пшерембським. Син Максиміліана, Зигмунт Кароль, в 1666 р. підтвердив дарчі грамоти вельможних молдован.

Залишається, однак, невирішеним питання розбіжностей між змістом акта 1613 р., поданого А. Петрушевичем, та його версією, вписаною до галицьких гродських актів. Остання, як ми припускаємо, була укладена в 1661 р. доньками покійної Єлизавети, на основі грамоти Мирона Барновського 1630 р.

Документ № 1

1613 р., січня 4, Устя

Єлизавета Могила надає монастирю біля Задарова двох підданих з цього села, бджолину десятину з місцевої пасіки та інші права

Officium p[rae]sens castren[se] capitan[eale] Halicien[se] infrascript[as] l[itte]ras vn[iuer]sales respectu singularis gratiae religiosi patris ritus graeci in monasterio Vscicen[si] ad aedes sanctae Parassiae existentibus ab ill[ust]ri et m[a]g[nifi]ca [// 815] Helizabethe palatina terrarum Moldaviae super subditis certis in villa Zadarow datas de actu et data illarum in oppido Vscie die quarta mensis January anno D[omi]ni mill[esi]mo sexcent[essi]mo decimo tertio editas, manibus proprys eiusd[em] ill[ust]ris et m[a]g[nifi]cae palatinae terrarum Moldaviae tum et m[a]g[nifi]cae Mariae Potocka et Annae Potocka palatinae Cracouien[sis] ducissae supremae regni subscriptt[as] et sigillatt[as]; ad acticand[um] vero per religiosum Stephanum ihumentum Zadorouien[sem] porrectt[as] suscepit actisq[uae] suis inseri mandavit ea verborum serie.

Helzbieta z Bozey łaski gospodarowa y woiewodzina ziem mołdawskich etc. Wiadomo czyniemy tym listem naszym, komu to wiedziec należy, teraz y na potym będącym. Iz co iest monastyr nasz w dzierzawie naszej vsieciekiej obłożenie cerkwie swietey Paraskiewiey,

leżącey na gurce nad wsią naszą Zadarowem, położenie grunciku swego mając iednym koncem od cwierci mieyskich, a drugim koncem pada do brzegu ku pomienioney wsi naszej, a mianowicie do rzeki, a po obu stron zas ten gruncik na dwie dolinie, po iedney stronie Niedzwicza, a po drugiey Dłużek nazwanych, którzy takze koncami swemi do tegoz brzegu rzeki przypadli. A do tego tedy monastyra naszego kaługierowie bogomodlce naszy bili nam czołem z prozbami swemi, abysmy im iakie zmiłowanie wczynili, ktorzych my bacząc, słuszną prozbę z łaski naszej h[ospodarskiey], nizli da Pan Bog co wietszego im od nas będzie dano takie zmiłowanie czyniemy we wsi naszej Zadarowie, daiemy y daruiemy dwuch poddanych naszych na dworzyskach Iwana Bochonka y Waska Gliga z potomkami ich y ze wszystkimi gruntami ich, pozytkami, posługami y wszystkimi powinnościami, iako się tam we wsi naszej poddani nasi zachowuią wiecznemi czasy nie poruszono. Do tego od poddanego naszego Andrzeia Kołodki y potomkow iego w teyze wsi naszej Zadarowie, który ma pasiekę na tymze grunciku ich, dalismy im y darowali dziesięcinę pszczelną wiecznie. W młynach tez naszych bez miary y cechy mliwo, y w stawach naszych wolne ryb łowienie czym mogą, dalismy im y darowali wiecznie. W czym im, ani my sami, ani potomkowie nasi, [// 816] ani kto inszy namnieyszy, ni w czym przeszkodzie y przenagabania czynic nie mamy pod dusznym zatraceniem naszym. A iesliby to nasze danie y zmiłowanie smiał y pokusił się kto z potomkow y powinnych naszych, tak tez y od obcych skasowac y naruszac, takowy niech będzie przeklęty y od Oyca y Syna y Ducha Swietego odłączon. Amen. Na co dla lepszey wiary y pewnosci dalismy mu ten nasz list y pieczęc naszą kazalismsy do niego przycisnąć. Pisan w Vsciu January 4 die anno Domini 1613. Maria Potocka, Anna Potocka wojewodzina krakowska, hetmanowa wielka koronna m[anu] p[ropria]. Locus sigilli. Post ingross[at]ionem vero originale offerenti est restitutum, de quo restituto officium p[rae]sens quietatur.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 152. С. 814–816.

Документ № 2

1614 р., січня 4, Устя

*Слизавета Могіла надає монастирю біля Задарова
двох підданих з містечка Ляцького*

Officium p[rae]sens castren[se] capitan[eale] Halicien[se] infrascriptas l[itte]ras vn[iuer]sales respectu singularis gratiae religiosi patribus ritus graeci in monasterio Vscicen[si] ad aedes sanctae Parassiae existentibus ab ill[ust]ri et m[a]g[nifi]ca Helizabete palatina terrarum Moldaviae sup[er] subditis certis in oppido Lackie collatt[is], de actu et data illarum in oppido Vscie die quarta January anno Domini mill[esi]mo sexcent[essi]mo decimo quarto editas, manu propria Ioannis Witolt łogotet ad mandatum suprascriptae m[a]g[nifi]cae palatinae terraru[m] Moldaviae subscriptas et sigillatt[as], ac per religiosum patrem Stephanum ihumentum Zadorouien[sem] ad acticandu[m] porrectt[as] suscepit ysdemq[uae] actis castren[sibus] Halicien[sibus] inscribi mandavit, quarum tenor sequitur eiusmodi estq[uae] talis.

Elzbieta z Bozey łaski gospodarowa, woiewodzina ziem mołdawskich. Czynie wiadomo tem listem naszym, komu o tym wiedziec należy. Iz co iest w miasteczku naszym Lackim poddanych naszych dworycznych po imieniu Iwasko z bratem swoim Jedrzeiem po przezwisku Popowiczowicz. Tych tedy dwoch braci z łaski naszej gospodarskiej daiemy y daruiemy y oddaiemy, tak ich samych, iak y potomkow ich ze wszystkimi gruntami, pozytkami, posługami y powozami, dziesięcinami y podatkami y ze wszystkimi ich powinnościami, iako się tam w tym miasteczku [// 817] zachowuie, swietemu monasteru naszemu założenie cerkwi swietey Paraskewey ku vzywaniu bogomodlcom naszym, zakonikom teraznieyszym y po nich będącym wiecznemi czasy nieporuszenie, czyniąc iednak tych to pomienionych dwoch braciey y potomkow ich ze wszystkimi gruntami y powinnościami ich od wszystkich naszych posług y wszelakich dani wolnemi, tak od nas samych, iako y od potomkow y powinnych naszych wiecznie. A iesliby to nasze danie y pomiłowanie smiał y pokusił się kto s potomkow y powinnych naszych, tak tez y od obcych skasowac y naruszyc, takowy niech będzie przeklety, od Oyca y Syna y Swietego Ducha odłączon. Amen. Pisano w Vsciu dnia czwartego Januarÿ roku 1614. Na własne rozkazanie domny jey m[os]ci Jan Witolt łogotet m[anu] p[ropria]. Locus sigilli. Post ingrossation[em] vero originale offerenti est restitutum. De quo restituto officium p[rae]sens quietatur.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 152. С. 816–817.

Документ № 3

1630 р., лютого 4, Устя

Мирон Барновський надає монастирю біля Задарова двох підданих з цього села, бджолину десятину з місцевої пасіки та інші права

Officium p[rae]sens castren[se] capitan[eale] Halicien[se] l[itte]ras infrascriptas vniuersales respectu singularis gratiae religiosi ritus graeci in monasterio Vscecen[si] ad aedes sanctae Parassiae existen[tibus] ab ill[ust]ri et m[a]g[nifi]co Mirone Barnawski pal[at]in[o] terrarum Moldauiae sup[er] subditis certis in villa Zadarow datas de actu et data illaru[m] in oppido Vscie die quarta mensis Februarÿ anno D[omi]ni mill[esi]mo sexcent[essi]mo trigesimo editas, manu propria eiusd[em] ill[ust]ris et m[a]g[nifi]ci palatini terrarum Moldauiae subscriptt[as] et sigillo vsitato communitas. Ad acticand[um] vero per religiosum Stephanum ihumenu[m] Zadorouien[sem] porrect[as] suscepit actisq[uae] suis inseri mandauit. Tenore eiusmodi.

Miron Barnawski woiewoda y gospodar dziedziczny ziem mołdawskich. Wiadomo czyniemy tym listem naszym, komu to wiedziec należy, teraz y na potym będącym. Iz co iest monastyr nasz w dzierzawie naszej vscieckiey obłożenie cerkwi swietey Paraskiewiey, leżący na gruncie nad wsią naszą Zadarowem, położenie grunciku swego mając iednym koncem od cwierci mieiskich [// 814], drugim koncem pada do brzegu ku pomienioney wsi naszej, a mianowicie do rzeki, a po obu stron zas ten gruncik na dwie dolinie, po iedney stronie Niedzwiczą, a po drugiey Dłużek nazwanych, ktorzy takez koncami swemi do tegoz brzegu rzeki przypadli. A do tego tedy monastyra naszego kaługierowie bogomodlce nasi bili

nam czołem z prozbami swemi, abysmy im iakie zmiłowanie vczynieli, ktorych my bacząc słuszną prozbę z łaski naszej h[ospodarskiey] na ten czas, nizli da Pan Bog co wietszego im od nas będzie dano takie zmiłowanie czynimy we wsi naszej Zadarowie, daiemy y daruiemy dwoch poddanych naszych na dworzyskach Iwana Bochonka y Waska Glika z potomkami ich y ze wszystkimi gruntami ich, pozytkami y posługami y wszystkimi powinnościami, iako się tam we wsi naszej poddani nasi zachowują, wiecznemi czasy nie poruszono. Do tego od poddanego naszego Andrzeia Kołodki y potomkow iego w teyze wsi naszej Zadorowie [sic!], ktory ma pasiekę na tymze grunciku ich, dalismy im y darowali dziesieciną pszczelną wiecznie, w młynach tez naszych bez miary y bez czechy mliwo, y w stawach naszych wolne ryb łowienie czym mogą, dalismy im, darowali wiecznie. W czym im, ani my sami, ani potomkowie nasi, ani kto inszy naymnieyszy, ni w czym przeszkodic y przénagabania czynic nie mamy pod dusznym zatraceniem naszym, a iesliby to nasze danie y zmiłowanie smiał y pokusił się kto za potomkow y powinnych naszych, tak tez y od obcych skasowac y naruszac, takowy niech będzie przeklety y od Oyca y Syna y Ducha Swietego odłączon. Amen. Na co dla lepszey wiary y pewności dalismy im ten nasz list y pieczęc nasze kazalismy do niego przycisnąć. Pisan w Vsciu February 4 die a[nno] D[omini] 1630. Post ingross[at]ionem vero originale offerenti est restitutum, de quo restituto officium p[rae]sens quietatur.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 152. С. 813–814.

Документ № 4

1666 р., вересня 29, Устя

*Серадзький воєвода і власник Устянської маєтності Зигмунт Кароль
Пшерембський підтверджує попередні надання для Задарівського монастиря*

Officium praesens castren[se] capitane[ale] Halicien[se] infrascriptum priuilegiu^m in rem et personas monasterij Zadarouien[si] seruiens ab ill[ust]ri et m[a]g[n]ifi[c]o Sigismundo Carolo in Przeręmb Przeręmbski palatino Sýradien[si], Rohatýnen[si], Przedborien[si] etc. cap[itane]o, de actu et data illius in Vscie die vigesima nona septembris in anno Domini millesimo sexcent[esi]^{mo} sexag[esi]^{mo} sexto conscriptum, manu propria eiusd[em] ill[ust]ris et m[a]g[n]ifi[c]i palatini Sýradien[si] subscript[um], sigillo vsitato communium et iuxta fund[at]ionem antecessorum approbatum, per v[e]ne[ra]b[ile]m u[er]o ac ill[ust]rem Varlaamum Leszczýnski ihumenum monasterij Zadarowien[si] ad acta officij praesentis porrectu^m suscepit, eisdemq[uae] actis ingrossari indu[x]it de tenore tali.

Zýgmunt Karol na Przerębie Przerębski, na Vsciu y Łýscu dziedziczny pan, woiewoda sieradzki, rohatýnski, przedborski a etc. starosta. Oznaýmuję tým pisaniem moim, komu o tým teraz y na potým wiedziec bedzie należało. Iz nabożný ociec humen z manasteru Zadarowskiego, wsi swoiey dziedzicney Zadarowa, pokazal mi prawo od swiętey pamięci niegdý Helzbiety Mohýlowey, xiężney mołdawskiey, babki moiey, de data w Vsciu czwartego dnia stýcznia roku Panskiego tysiącne[g]° szescsetnego czternastego, na grundy pola y sianożęci y na dwie [sic!] dworzýska w Ladzkim y dwie dworzýska w Zadarowie,

takze drugie prawo pokazał mi od świętey pamięci niegdý Mirona Bernawskie[g]°, hospodara y woiewody mołdawskie[g]° a strýia świętey pamięci nieboszczki jeý m[os]ci Anný Mohylanki Potockiey, xiężney mołdawskiey, woiewodziney krakowskiey, hetmanoweý wielkiey koronney y dobrodzieyki moiey, na dwóch poddaných we wsi Zadarowie, y na tez pola, gruntý, pasiekę y sianożęci de data w Vsciu czwartego dnia lutego roku Panskiego tysiácznego szescset trzydziestego. Takze trzecie prawo pokazał mi tenze nabożný humen xiążęcia [/// 405] j[ego] m[osci] Karola Koreckie[g]°, niegdý szwagra świętey pamięci j[ego] m[osci] rodzicielki a dobrodzieyki moiey, de data z Mazenina pierwszego Augusti roku tysiácznego szescsetnego dwudziestego piątego na wtwierdzenie tychze pol y gruntow. Czwarty takze list pokazał mi i[ego] m[osci] pana Stanisława Koniecpolskiego, woiewodzica sędomierskie[g]°, antecessora mego, de data w Brodach vndecima Septembris roku Panskie[g]° tysiácznego szescsetnego szescdziesiątego. Wszystkie tedy te prawa y pobozne fundacýe świętey pamięci antecessorow moich teraznieýszym listem moim iako swiętobliwe potwierdzám, vmacniam y w całosci zachowuię. Chcąc miec po successorach moich, aby týchze nabożnych zakonników w Zadarowskim manasterze przy gruntach ich y polach y sianożęciach y przy poddaných, tak w Ladzkim, iako w Zadarowie zachowali y przy laskie pod manasterem y pasiece nazwaney Kołodzcýna. Na co sie dla lepszeý wiary y wagi y pewnoscí ręką swą własną przy piecięnci moiey podpisuię. Dan w Vsciu dwudziestego dziewiątego septembra roku Panskiego tysiácznego szescsetnego szescdziesiątego szostego. Zýgmunt Karol na Przerembie, wo[jewoda] sieradzki, m[anu] p[ropria]. Locus sigilli. Post ingrossationem originale eidem offerenti est restitutum, de quo restituto officium praesens quietatur.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 170. С. 404–405.

Документ № 5

1760 р., листопада 24, Задарівський монастир

*Фрагмент візитації монастиря з описом його споруд
та переліченням дарчих грамот, раніше наданих його братії*

Monaster ten położony w ziemi y diecezji halickiey na górze wyżey lasku za wsią Zadarowem od Uscia miasteczka. Jak by był dawno y od kogo fundowany wiadomosci nie mamy. W roku aż 1613 d[ie] 4 Januarii j[aśnie] w[ielmożna] Elzbieta Potocka [sic!], gospodarowa y woiewodzina ziem mołdawskich, nadała dwie [sic!] dworzyska w Zada[ro]wie prawem od siebie danym, w ktorым wyraża granicę monasterską. W roku zas 1614 d[ie] 4 Januarii drugim prawem nadała w miasteczku Lackim drugie dwie [sic!] dworzyska. Też same prawa konfirmował j[aśnie] w[ielmożny] Miron Barnawski, wo[jewoda] y gospodar ziem mołdawskich, w Usciu d[ie] 4 Februarii 1630 anno. Pisał też list j[aśnie] w[ielmożny] Stanisław Koniecpolski, wo[jewoda] sędomirski, d[ie] 11 7bris 1660 a[nn]o do j[aśnie] w[ielmożnego] Michała Irzego Czartoryskiego woie[wo]dy braclawskiego. Zalecając mu, aby prawo wyżey specyfikowane nienaruszenie zachował. Wyżey specyfikowane prawa y nadania konfirmował j[aśnie] w[ielmożny] Zygmunt Karol Przerębski, wo[jewoda] Za

sieradzki, w r[ok]u 1666 d[ie] 9 [sic!] 7bris. Wszystkie te dokumenta oblatowane się w grodzie halickim. Pierwsze cztery feria 5ta in crastino festi Exaltationis S[anct]ae Crucis 1661. Piąty feria 3tia ipso die festi S[anct]ae Scholasticae V[irginis] et M[artyris] 1671. Znajduie też się list oryginalny nieoblatowany j[ąsnie] w[ielmożnego] Jana Potockiego, w[o]w[o]dy braclawskiego, do p[ana] Zaczynskiego, tych dobr dispozytora z Buczacza, d[ie] 13 7bris 1671 pisany, którym zakazuie, ażeby poddanych monasterskich, tak w Zadarowie, iako y w Lackim będących, niepociągał do żadney powinności dworskiej. W roku tandem 1758 j[ąsnie] w[ielmożny] Antoni Michał Potocki, w[o]w[o]da bełski, dał dokumencik na Pasieczysko po Iwachu Mieszczaninie na mał[e]y karteczce, o czym y list jego pisany do j[egomości] x[ia]dza Kunicza, superiora Zadarowskiego, znajduie się w roku zas 1766 d[ie] 30 Apr[il]is tenże j[ąsnie] w[ielmożny] Antoni Michał Potocki, w[o]w[o]da bełzski, dał podobny dokument na chałupę y ogrodow dwa, którą trzymał p[an] Tustanowski, lesniczy. [// 1 зв.]

Situacja monasteru iest takowa. Przyjazd do monasteru od południa przez bramlicę starą, na ktorey dzwonnica. Cerkiew sub titulo S. Parascewy stoi ponad cmentarza, na ktorey kopuła wielka iedna y 4 małe. W cerkwi zas samey żadnego apparamantu w ołtarzach niema. J[ąsnie] w[ielmożny] Antoni Potocki, w[o]w[o]da bełzski, zaczął koło cmentarza parkan murowac y iuz fundamenta wymurowano przez połowę. W około monasteru sad, w tym od zachodu gumna, od północy przy sadzie obora, od tey ku cerkwi idąc sadzawka y winniczka.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 684. Оп. 1. Спр. 1847. Арк. 1–1 зв.

1. Ваврик М. Нарис розвитку і стану Василянського чина XVII–XX ст. Топографічно-статистична розвідка. Рим: PP. Basiliani, 1979. 217 с.

2. Коссак М. Короткій поглядь на монастири и на монашество руске, дъть заведеня на Руси вѣри Христовой ажъ по нынѣшное время. *Шематизмъ Провинціи Св. Спасителя Чина св. Василя Великого въ Галиціи, уложеный по капитуль отбувишійся въ монастырѣ св. Онуфрейскѣмъ во Львовѣ дня 24 и 25 Липця 1866.* Львовъ: Типогр. Ин-та Ставропигіанского, 1867. С. 35–351.

3. Крип'якевич І. Середньовічні монастирі в Галичині: спроба каталюгу. *Записки ЧСВВ.* Жовква, 1926. Т. 2. № 1–2. С. 70–104.

4. Купчинський О. До питання про характеристику формуляра рукописних документів Середньовіччя. *Архіви України.* Київ, 1974. № 6. С. 15–21.

5. Лукань Р. Василянські монастирі в Станиславівській єпархії. Львів, 1935. URL: https://www.bazylianie.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2111:c&catid=16&Itemid=3 – Назва з екрану.

6. Петрушевич А. Сводная Галицко-Русская лѣтопись съ 1600 по 1700 годъ. Львовъ: Типогр. Ин-та Ставропигіанского, 1874. Т. 1. 700 с.

7. Прицак Л. Основні міжнародні договори Богдана Хмельницького 1648–1657 pp. Харків: Акта, 2003. 493 с.

8. Стоцький Я. Монастир Отців Василян Чесного Хреста Господнього в Бучачі, 1712–1996. Львів: Місіонер, 1997. 158, 24 с. іл.

9. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІАУ, м. Львів). Ф. 5 (*Галицький городський суд*). Оп. 1. Спр. 121 (Чистова книга донесень, 1623–1624 рр.). 952 с.
10. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 152 (Чистова книга донесень, 1661 р.). 964 с.
11. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 170 (Чистова книга донесень, 1671 р.). 1340 с.
12. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 9 (*Львівський городський суд*). Оп. 1. Спр. 354 (Чистова книга донесень, 1600 р.). 1145 с.
13. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 17 (*Теребовлянський городський суд*). Оп. 1. Спр. 122 (Чистова книга донесень, 1638–1639 рр.). 1408 с.
14. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 684 (*Протоігуменат монастирів чину св. Василя Великого, м. Львів*). Оп. 1. Спр. 1847 (Акт обстеження монастиря, історична довідка та реєстр прибутків і видатків цього монастиря, 1754–1768 рр.). 30 арк.
15. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (далі – AGAD w Warszawie). *Archiwum Skarbu Koronnego*. Dział I. Sygn. 19. 916 k.
16. AGAD w Warszawie. *Metryka Koronna* (далі – *MK*). Księgi Wpisów. Sygn. 30. 312 k.
17. AGAD w Warszawie. *MK*. Księgi Wpisów. Sygn. 135, 887 k.
18. AGAD w Warszawie. *MK*. Księgi Wpisów. Sygn. 177, 459 k.
19. Boniecki A. Herbarz polski: wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. Warszawa: Gebethner i Wolff, 1907. Cz. 1. T. X: Kęstowscy – Komorowscy. 391, [1], [IV] s.
20. Boniecki A. Herbarz polski: wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. Warszawa: Gebethner i Wolff, 1913. Cz. 1. T. XVI: Łopuszańscy – Madalińscy. 242 s.
21. Constantinov V. Alianțe dinastice în Țara Moldovei după domniile lui Radu Mihnea. *Revista de Istorie a Moldovei*. Chișinău, 2008. Nr. 2(74). P. 66–75.
22. Constantinov V. Lupta pentru moștenirea averii Movileștilor din Polonia și testamentul Ecaterinei Movilă Korecki din 1618. *Revista de Istorie a Moldovei*. Chișinău, 2021. Nr. 3–4 (127–128). P. 40–59.
23. Czamańska I. Kampania mołdawska Samuela Koreckiego 1615–1616 r. *Si vis pacem, para bellum: bezpieczeństwo i polityka Polski. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Tadeuszowi Dubickiemu* / wyd. R. Majzner. Częstochowa: Wyd-wo Akademii im. Jana Długosza, 2013. S. 125–140.
24. Czamańska I. Miron Barnovschi i jego rodzina w relacjach z Polakami. *Bogăția multiseculară a legăturilor istorice și culturale polono-române*. Suceava: Związek Polaków w Rumunii, 2014. P. 79–89.
25. Documenta Romaniae Historica: A. Moldova. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1969. Vol. XIX: 1626–1628 / Întocmit de H. Chirca. LXXII, 800 p.
26. Documente privitoare la istoria Românilor. București: I. V. Sococu, 1893. Supl. II. Vol. I: 1510–1600 / publ. I. Bogdan. XXXI, [3], 652 p.
27. Dworzaczek W. Ostroróg Jan herbu Nałęcz (1565–1622). *Polski Słownik Biograficzny*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd-wo PAN, 1979. T. XXIV/3. Zesz. 102. S. 506–511.
28. Gorovei Ș. Movileștii. Istorie și spiritualitate românească. Suceava: Mușatinii, 2006. Vol. I: Casa noastră Movilească. 330 p.
29. Grosfeld B. Potocki Antoni Michał h. Pilawa (1702–1766). *Polski Słownik Biograficzny*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd-wo PAN, 1983. T. XXVII/4. Zesz. 115. S. 782–790.

30. Iorga N. Doamna lui Ieremia Vodă. București: Carol Göbl, 1910. 59, [5], [2] p.
31. Kowalska H. Mielecki Mikołaj h. Gryf (zm. 1585). *Polski Słownik Biograficzny*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd-wo PAN, 1975. T. XX/4. Zesz. 87. S. 759–765.
32. Kowalska H. Sienieński Jan z Gologór (Gologórski) h. Dębno (ok. 1506–1581). *Polski Słownik Biograficzny*. Warszawa–Kraków: Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1996. T. XXXVII/2. Zesz. 153. S. 182–183.
33. Łoziński W. Prawem i lewem: obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku. Lwów: nakł. Księgarni Gubrynowicza i Syna, 1913. T. 2: Wojny prywatne. XII, 587 s.
34. Milewski D. Dobre sąsiedztwo potwierdzone indygenatem – trzy przypadki gospodarów mołdawskich w XVII w. *Saeculum Christianum: pismo historyczne*. Warszawa, 2015. Nr 22. S. 108–129.
35. Milewski D. The Granting of Polish Indygenat to the Moldavian Voyevode Miron Barnovski. *Medieval and Early Modern Studies for Central and Eastern Europe*. Iași, 2011. Vol. 3. P. 117–149.
36. Red[aktor Emanuel Rostworowski]. Mohiła (Moghiła, Moviła) Jeremijas h. własnego (ok. 1555–1606). *Polski Słownik Biograficzny*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd-wo PAN, 1976. T. XXI/3. Zesz. 90. S. 564–568.
37. Spieralski Z. Awantury mołdawskie. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1967. 213, [3] s., 24 s. tablic.
38. Spieralski Z. Mielecki Jan h. Gryf (1501–1561). *Polski Słownik Biograficzny*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd-wo PAN, 1975. T. XX/4. Zesz. 87. S. 755–759.
39. Stoicescu N. Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova: sec. XIV–XVII. București: Editura Enciclopedică Română, 1971. 456 p.
40. Szekely M. Înruirile doamnei Elisabeta Movilă. *De potestate. Semne și expresii ale puterii în Evul Mediu românesc*. Iași: Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, 2006. P. 519–524.
41. Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XIV–XVIII wieku: spisy. Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd-wo PAN, 1987. T. 3: Ziemie ruskie. Zesz. 1: Urzędnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka): spisy / oprac. K. Przyboś. 417 s.
42. Volumina legum. Prawa, konstytucye y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone / [ed. Jozafat Ohryzko]. Petersburg: nakł. J. Ohryzki, 1859. Vol. II: Ab anno 1550 ad annum 1609 acta Reipublicae continens. 482, XIII p.
43. Volumina legum. Prawa, konstytucye y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone / [ed. Jozafat Ohryzko]. Petersburg: nakł. J. Ohryzki, 1859. Vol. III: Ab anno 1609 ad annum 1640 acta Reipublicae continens. 472, XV p.
44. Zabolotnaia L. Movilencele și descendenții. Pagini necunoscute. Unele contribuții la genealogia descendenților lui Ieremia Movilă. *Tyragetia*. Chișinău, 2008. Vol. II (XVII). Nr. 2. P. 27–42.
45. Zotta S. Comunicări mărunte. *Arhiva Genealogică*. Iași, 1913. Anul II (iulie-septembrie 1913). P. 178–180.

References

1. Vavryk, M. (1979). *Narys rozvytku i stanu Vasyliians'koho chyna XVII–XX st. Topohrafichno-statystychna rozvidka* [Essay on the development and status of the Basilian Order of the 17h–20h centuries. Topographical and statistical survey], Rym (in Ukr.).
2. Kossak, M. (1867). *Korotkij pohliad na monastyry y na monashestvo ruske, ot zavedenia na Rusy very Khrystovoy azh po nyneshnoe vremia* [A brief look at monasteries and Ruthenian monasticism, from the establishment of the faith of Christ in Rus' to the present time], *Shematyzm Provintsiy Sv. Spasytelia Chyna sv. Vasyliia Velykoho v Halitsyi, ulozhenyj po kapitule otbuvshojia v monastyre sv. Onufrejskom vo L'vove dnia 24 y 25 Lyptsia 1866*, 35–351 (in Old Ukr.).
3. Krypiakievych, I. (1926). *Serednevizhni monastyri v Halychyni: sprobha katal'ogu* [Medieval monasteries in Galicia: an attempt to catalog], *Zapysky ChSVV*, (2(1–2)), 70–104 (in Ukr.).
4. Kupchyns'kyj, O. (1974). *Do pytannia pro kharakterystyku formuliara rukopysnykh dokumentiv Seredn'ovichchia* [To the question about the characteristics of the form of manuscript documents of the Middle Ages], *Arkhivy Ukrainy*, (6), 15–21 (in Ukr.).
5. Lukan', R. (1935). *Vasyliians'ki monastyri v Stanyslaviv's'kij eparkhii* [Basilian monasteries in the Stanislaviv diocese], Lviv. Retrieved from https://www.bazylianie.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2111:c&catid=16&Itemid=3 (in Ukr.).
6. Petrushevich, A. (1874). *Svodnaya Galicko-Russkaya letopis' s 1600 po 1700 god* [Consolidated Galician-Ruthenian chronicle from 1600 to 1700], L'vov, (1) (in Old Rus. and Lat.).
7. Pritsak, L. (2003). *Osnovni mizhnarodni dohovory Bohdana Khmel'nyts'koho 1648–1657 rr.* [The main international treaties of Bohdan Khmelnytskyi 1648–1657], Kharkiv (in Ukr.).
8. Stots'kyj, Ya. (1997). *Monastyr Ottsiv Vasyliian Chesnoho Khresta Hospodn'oho v Buchachi, 1712–1996* [Monastery of the Basilian Fathers of the Holy Cross of the Lord in Buchach, 1712–1996], Lviv (in Ukr.).
9. *Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv* [Central State Historical Archive of Ukraine, Lviv] (dali – TsDIAU, m. Lviv), f. 5 (*Halyskyi hrodskiy sud*), op. 1, spr. 121 (Chystova knyha donesen, 1623–1624 rr.), 952 (in Lat. and Pol.).
10. TsDIAU, m. Lviv, f. 5, op. 1, spr. 152 (Chystova knyha donesen, 1661 r.), 964 (in Lat. and Pol.).
11. TsDIAU, m. Lviv, f. 5, op. 1, spr. 170 (Chystova knyha donesen, 1671 r.), 1340 (in Lat. and Pol.).
12. TsDIAU, m. Lviv, f. 9 (*Lvivskiy hrodskiy sud*), op. 1, spr. 354 (Chystova knyha donesen, 1600 r.), 1145 (in Lat. and Pol.).
13. TsDIAU, m. Lviv, f. 17 (*Terebovlianskyi hrodskiy sud*), op. 1, spr. 122 (Chystova knyha donesen, 1638–1639 r.), 1408 (in Lat. and Pol.).
14. TsDIAU, m. Lviv, f. 684 (*Protoihumenat monastyriv chynu sv. Vasyliia Velykoho, m. Lviv*), op. 1, spr. 1847 (Akt obstezhennia monastyria, istorychna dovidka ta reiestr prybutkiv i vydatkiv toho monastyria, 1754–1768 rr.), 30 (in Lat. and Pol.).
15. *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie* [Central Archives of Historical Records in Warsaw] (dali – AGAD w Warszawie), *Archiwum Skarbu Koronnego*, dział I, sygn. 19, 916 (in Lat.).
16. AGAD w Warszawie, *Metryka Koronna (MK)*, Księgi Wpisów, sygn. 30, 312 (in Lat.).
17. AGAD w Warszawie, *MK*, Księgi Wpisów, sygn. 135, 887 (in Lat.).
18. AGAD w Warszawie, *MK*, Księgi Wpisów, sygn. 177, 459 (in Lat.).
19. Boniecki, A. (1907). *Herbarz polski: wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich* [Polish armorial: historical and genealogical information about noble families], Warszawa, (1, X: Kęstowscy – Komorowscy) (in Pol.).

20. Boniecki, A. (1913). Herbarz polski: wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich [Polish armorial: historical and genealogical information about noble families], Warszawa, (1, XVI: Łopuszańscy – Madalińscy) (in Pol.).
21. Constantinov, V. (2008). Alianțe dinastice în Țara Moldovei după domniile lui Radu Mihnea [Dynastic alliances in Moldova after the reigns of Radu Mihnea], *Revista de Istorie a Moldovei*, (2(74), 66–75 (in Rom.).
22. Constantinov, V. (2021). Lupta pentru moștenirea averii Movileștilor din Polonia și testamentul Ecaterinei Movilă Korecki din 1618 [The struggle for the inheritance of the Movilești fortune in Poland and the will of Ecaterina Movilă Korecki from 1618], *Revista de Istorie a Moldovei*, (3–4(127–128), 40–59 (in Rom. and Pol.).
23. Czamańska, I. (2013). Kampania moldawska Samuela Koreckiego 1615–1616 r. [Samuel Korecki's Moldavian Campaign of 1615–1616], *Si vis pacem, para bellum: bezpieczeństwo i polityka Polski. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Tadeuszowi Dubickiemu*, 125–140 (in Pol.).
24. Czamańska, I. (2014). Miron Barnovschi i jego rodzina w relacjach z Polakami [Miron Barnovschi and his family in relations with Poles], *Bogăția multiseclară a legăturilor istorice și culturale polono-române*, 79–89 (in Pol.).
25. Chirca, H. (Ed.). (1969). Documenta Romaniae Historica: A. Moldova [Historical Documents of Romania: A. Moldova], București, (XIX: 1626–1628) (in Rom.).
26. Bogdan, I. (Ed.). (1893). Documente privitoare la istoria Românilor [Documents regarding the history of the Romanians], București, (II, I: 1510–1600) (in Rom.).
27. Dworzaczek, W. (1979). Ostroróg Jan herbu Nałęcz (1565–1622) [Ostroróg Jan of the Nałęcz coat of arms (1565–1622)], *Polski Słownik Biograficzny*, (XXIV/3 (102), 506–511 (in Pol.).
28. Gorovei, Ș. (2006). Movileștii. Istorie și spiritualitate românească [Movilești. Romanian history and spirituality], Sucevița, (I: Casa noastră Moveilească) (in Rom.).
29. Grosfeld, B. (1983). Potocki Antoni Michał h. Pilawa (1702–1766) [Potocki Antoni Michał, coat of arms Pilawa (1702–1766)], *Polski Słownik Biograficzny*, (XXVII/4 (115), 782–790 (in Pol.).
30. Iorga, N. (1910). Doamna lui Ieremia Vodă [Jeremia Vodă's lady], București (in Rom.).
31. Kowalska, H. (1975). Mielecki Mikołaj h. Gryf (zm. 1585) [Mielecki Mikołaj, coat of arms Gryf (d. 1585)], *Polski Słownik Biograficzny*, (XX/4 (87), 759–765 (in Pol.).
32. Kowalska, H. (1996). Sienieński Jan z Gołogór (Gołogórski) h. Dębno (ok. 1506–1581) [Sienieński Jan z Gołogórski (Gołogórski), coat of arms Dębno (around 1506–1581)], *Polski Słownik Biograficzny*, Warszawa-Kraków, (XXXVII/2 (153), 182–183 (in Pol.).
33. Łoziński, W. (1913). Prawem i lewem: obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku [Right and Left: Customs in Red Ruthenia in the First Half of the 17th Century], Lwów, (2: Wojny prywatne) (in Pol.).
34. Milewski, D. (2015). Dobre sąsiedztwo potwierdzone indygenatem – trzy przypadki gospodarów moldawskich w XVII w. [Good neighborhood confirmed by indygenat – three cases of Moldavian hospodars in the 17th century], *Saeculum Christianum: pismo historyczne*, (22), 108–129 (in Pol.).
35. Milewski, D. (2011). The Granting of Polish Indygenat to the Moldavian Voyevode Miron Barnovschi, *Medieval and Early Modern Studies for Central and Eastern Europe*, (3), 117–149 (in Eng.).
36. Red[aktor Rostworowski, E.]. (1976). Mohiła (Moghila, Movila) Jeremiasz h. własnego (ok. 1555–1606) [Mohiła (Moghila, Movila) Jeremiasz of his own coat of arms (about 1555–1606)], *Polski Słownik Biograficzny*, (XXI/3 (90), 564–568 (in Pol.).

37. Spieralski, Z. (1967). *Awantury mołdawskie* [Moldovan adventures], Warszawa (in Pol.).
38. Spieralski, Z. (1975). *Mielecki Jan h. Gryf (1501–1561)* [Mielecki Jan, coat of arms Gryf (1501–1561)], *Polski Słownik Biograficzny*, (XX/4 (87), 755–759 (in Pol.).
39. Stoicescu, N. (1971). *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova: sec. XIV–XVII* [Dictionary of the great governors of Wallachia and Moldova: 14th–17th centuries], București (in Rom.).
40. Szekely, M. (2006). *Înrudirile doamnei Elisabeta Movilă* [The relatives of Mrs. Elisabeta Movilă], *De potestate. Semne și expresii ale puterii în Evul Mediu românesc*, Iași, 519–524 (in Rom.).
41. Przyboś, K. (Comp.). (1987). *Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XIV–XVIII wieku: spisy* [Officials of the former Polish–Lithuanian Commonwealth of the 14th–18th centuries: lists], Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, (3: *Ziemie ruskie*, 1: *Urzednicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka: spisy)* (in Pol.).
42. Ohryzko, J. (Ed.). (1859). *Volumina legum. Prawa, konstytucye y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone* [The volumes of laws. Laws, constitutions and privileges of the Kingdom of Poland, the Grand Duchy of Lithuania and all provinces, adopted at the general sejms from the sejm of Wiślica in AD 1347 until the last sejm], Petersburg, (II: *Ab anno 1550 ad annum 1609 acta Reipublicae continens*) (in Pol.).
43. Ohryzko, J. (Ed.). (1859). *Volumina legum. Prawa, konstytucye y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone* [Legume volume. Laws, constitutions and privileges of the Kingdom of Poland, the Grand Duchy of Lithuania and all provinces belonging to the general sessions of the Crown from the Seym of Vistula in the year 1347 until the last Seym passed], Petersburg, (III: *Ab anno 1609 ad annum 1640 acta Reipublicae continens*) (in Pol.).
44. Zabolotnaia, L. (2008). *Movilencele și descendenții. Pagini necunoscute. Unele contribuții la genealogia descendenților lui Ieremia Movilă* [Movilești and its descendants. Unknown pages. Some contributions to the genealogy of Ieremia Movilă’s descendants], *Tyragetia*, (II (XVII/2), 27–42 (in Rom.).
45. Zotta, S. (1913). *Comunicări mărunte* [Small notification], *Arhiva Genealogică*, (II (iulie-septembrie 1913), 178–180 (in Rom.).